ÜREYHUKUK

“Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Süresi İhlalin Öğrenildiği Tarihten İtibaren Başlar”

22.03.2022

Yazarlar: Ahsen Sadıkoğlu, Esra Ayaz

Anayasa Mahkemesine; Anayasa’da, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde ve Türkiye’nin taraf olduğu ekli protokollerde ortaklaşa güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerinin ihlal edildiğini düşünen kişiler, ihlali öğrendiği tarihten itibaren 30 gün içerisinde bireysel başvuruda bulunabilmektedir. Bireysel başvuru yolunda, başvuru süresi başlangıcının ihlalin öğrenilmesi esasına bağlanmış olması, sürelerin tebliğden itibaren işlemeye başlayacağının kabul edildiği uygulamalara göre farklılık arz etmektedir.

Başvuru konusu ihlalin öğrenilmesinin gerekçeli kararın tebliği ile sınırlı olarak gerçekleşmeyeceği, ihlalin dosyayı incelemek suretiyle veya UYAP üzerinden kesinleşen karara erişilmesi ile öğrenilmesi durumunda sürenin tebliğden itibaren değil karara erişilmesinden itibaren başlayacağı Anayasa Mahkemesi Kararları ile hüküm altında alınmıştır.

1. Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Süresi Ne Zaman Başlar?

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un *“Bireysel başvuru usulü”* kenar başlıklı 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

> “*Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten; başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir.”*

Kanunun 47. maddesine göre bireysel başvuru hakkını kullanacak olan kişi tarafından temel hak ve özgürlüklerini ihlal eden olayı ***öğrendiği tarihten itibaren 30 gün içerisinde*** bireysel

başvuru yapılması gerekmektedir. Bu 30 günlük süre; iç hukuk yolları tüketildiği tarihten itibaren başlar. Eğer bir iç hukuk yolu yoksa bu süre hak ihlalinin öğrenildiği tarihten itibaren başlar.

İç hukuk yollarının tüketildiği tarihin belirlenmesi aşamasında ortaya çıkan uyuşmazlık açısından; iç hukuk yollarının tüketilmiş olduğunun öğrenilmesinin gerekçeli kararın tebliği ile sınırlı olarak gerçekleşmeyeceği, başka şekillerde de öğrenmenin söz konusu olabileceği Anayasa Mahkemesi kararları ile açıklığa kavuşturulmuştur. Bu doğrultuda **dosyadan suret alınması** gibi hâllerde başvurucunun gerekçeli kararı öğrendiği kabul edilebilir. Bununla ilgili olarak UYAP veri tabanında bilgi ve belgelerin son hâli, değişmez ve güvenli bir şekilde saklanmakta ve belgeler üzerinde yapılan işlemler (doküman oluşturma, düzenleme, imzalama, açma, okuma ve yazdırma gibi) UYAP evrak işlem kütüğünde kayıt altına alınmaktadır. Kayıt altına alınan evrak üzerindeki işlemleri yapan şahsın adı soyadı, sıfatı, birimi, yapılan işlemin niteliği, tarih ve saati sistemde saklanmaktadır.

Hüseyin Aşkan, B.No: 2017/15649, 21/7/2020 tarihli Anayasa Mahkemesi Kararında;

> *"….Yargılama sürecinde nihai karar olan Yargıtay ilamına ilişkin olarak UYAP evrak işlem kütüğü üzerinde yapılan incelemede de ilgili kararın başvurucu avukatı tarafından 21/12/2016 günü saat 13.09.16'da açılarak okunduğu tespit edilmiş ve buna ilişkin olarak ekran çıktısı alınıp dosya arasına konulmuştur. Dolayısıyla bu işlemi yapan ilgililerden işlem sırasında nihai kararın sonucunu öğrenmeleri beklenir.* ***Böyle bir durumda işlem yapılırken nihai kararın sonucunun öğrenildiği kabul edileceğinden bireysel başvuru süresinin bu tarihten itibaren başlatılması gerekir.*** *"* Şeklinde karar verilmiştir.

Başvurucunun, Yargıtay ilamının avukatı tarafından UYAP üzerinden okunduğu ve bireysel başvuruya ilişkin nihai karardan haberdar olduğunun ve bu doğrultuda bireysel başvuru süresinin UYAP üzerinden ilamın okunduğu tarihten itibaren işlemeye başladığının kabul edilmesi gerektiği karara bağlanmıştır. **Nitekim ilgili usul kuralları uyarınca sürenin münhasıran tebliğden itibaren işlemeye başlayacağının kabul edildiği uygulamaların aksine bireysel başvuru yolunda başvuru süresi, ihlalin öğrenilmesi esasına bağlanmıştır**.

Somut bir olayın koşullarında başvurucunun Yargıtay ilamının tebliğinden daha erken bir tarihte haberdar olması gerektiğinin değerlendirilmesi durumunda, Anayasa Mahkemesi, başvuru süresinin başlangıcı için farklı bir tarihi de esas alabilir.

Nitekim Ögeday Akın, B. No: 2014/2345, 10/6/2015 tarihli Anayasa Mahkemesi Kararında;

> *"…Yargıtay'ın kısmi bozması sonrası mahkemece görülen yargılama esnasında, başvurucu vekili 11/7/2013 ve 8/10/2013 tarihli* ***duruşmalara katılamayacağına dair mazeret dilekçelerini UYAP üzerinden hazırlayarak Mahkemesine iletmiştir****.* ***Bu nedenle, UYAP üzerinden dava dosyasını, Yargıtay ilamını ve başvurucu yönünden davanın kesinleştiğini gösteren duruşma tutanaklarını inceleme imkânına sahip olduğu anlaşılmaktadır****. Bu itibarla, başvurucunun en geç Bodrum 3. Asliye Hukuk Mahkemesi önündeki 7/6/2013 tarihli duruşmada nihai karardan haberdar olduğu kabul edilmelidir. Başvuru ise 21/2/2014 tarihinde, yani bireysel başvuru için öngörülen otuz günlük süreden sonra yapılmıştır. Açıklanan nedenlerle,* ***otuz gün içinde yapılmayan bireysel başvurunun diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin "süre aşımı" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir."*** Şeklinde karar verilmiştir.

Bir başka Anayasa Mahkemesi kararında ise; Yargıtay ilamının ilk derece mahkemesine

ulaştığı, başvurucunun avukatının ise bireysel başvuru formunda bu karardan haberdar olduklarını belirttiği tarihten daha önce ilk derece mahkemesine söz konusu **ilamın tebliğe çıkarılması için birden fazla talepte bulunduğunun anlaşıldığı** bir bireysel başvuruda başvuru süresinin, avukatın ilk yazılı tebliğe çıkarılma talebi tarihinden itibaren işlemeye başladığı kabul edilmiştir. (*Suat Bircan*, B. No: 2014/16800, 1/12/2016)

Ayrıca, Anayasa Mahkemesi tebliğ edilmeyen kesin kararların 3 aylık sürenin geçmesi ile öğrenilmiş sayıldığını kabul etmektedir. Bu bağlamda kesin karara UYAP üzerinden erişilebilen tarihten itibaren 3 ay geçmesi ile makul sürenin geçtiği kabul edilmekte ve 30 günlük süre başlamaktadır. (A. C. ve diğerleri, B. No: 2013/1827, 25/2/2016)

2. Anayasa Mahkemesi'ne Bireysel Başvuru Süresinin Kaçırılması Halinde Süreler Ne Zaman Başlar?

Başvuru süresinin kaçırılmış olması durumunda; bireysel başvuru hakkını kullanmak isteyen kişi, bu süreyi kaçırmasında haklı bir mazereti var ise bunu kanıtlayacak belge ile birlikte ***mazeretin kalktığı tarihten itibaren 15 gün içerisinde*** bireysel başvuru hakkını kullanabilir. Bu durumda mahkemenin yapacağı ilk inceleme, mazeretin geçerli olup olmadığına ilişkin olacaktır.

3. Başvuru Formunda Eksiklik Olması Halinde Eksikliğin Giderilmesi İçin Kaç Gün Süre Verilir?

Başvuru formunda bazı evrakların eksik olması halinde, başvurucuya bu eksikliğin giderilmesi için ***en fazla 15 gün süre verilir***. Başvuran kişinin, geçerli bir mazereti olmaksızın verilen süre içerisinde eksikliği gidermemesi halinde başvuru reddedilir.

SONUÇ

- Kanunun 47. maddesine göre bireysel başvuru hakkını kullanacak olan kişi tarafından temel hak ve özgürlüklerini ihlal eden olayı **öğrendiği tarihten itibaren 30 gün içerisinde** bireysel başvuru yapılması gerekmektedir.

- Öğrenme, gerekçeli kararın tebliği ile sınırlı olarak gerçekleşmez; ihlalin dosyayı incelemek suretiyle veya UYAP üzerinden kesinleşen karara erişilmesi ile öğrenilmesi durumunda 30 günlük süre tebliğden itibaren değil karara erişilmesinden itibaren başlayacaktır.

- Anayasa Mahkemesi, tebliğ edilmeyen kesin kararların 3 aylık sürenin geçmesi ile öğrenilmiş sayıldığını kabul etmektedir.

- Haklı bir mazereti nedeniyle süresi içinde başvuramayanlar, mazeretin kalktığı tarihten itibaren on beş gün içinde mazeretlerini belgeleyen delillerle birlikte başvurabilirler.

- Başvuru evrakında herhangi bir eksiklik bulunması halinde, başvurucu veya varsa vekiline eksikliği tamamlaması için on beş günü geçmemek üzere süre verilir ve geçerli bir mazereti olmaksızın bu sürede eksikliğin tamamlanmaması durumunda başvurunun reddine karar verileceği bildirilir.

İsmail Paşa Sok. No: 77
34718 Koşuyolu, Kadıköy/İstanbul
Tel : +90 0216 327 27 00 pbx
Faks : +90 0216 327 27 44
https://www.urey.av.tr

Bu bilgi notu ve varsa ekleri, sadece bilgilendirme amacıyla tarafınızla paylaşılmıştır. Bu bilgi notu, uygun yasal tavsiye olmaksızın herhangi bir özel durumda veya somut olayda uygulanmamalıdır. Bu bilgi notu, diğer internet adreslerinin linklerini içerebilir, ÜreyhukuK kendisine ait olmayan web sitelerinden hiçbir şekilde sorumlu değildir ve herhangi bir web sitesi ile ilgili bilgileri, içeriği, sunumu veya doğruluğu onaylamaz, açık veya zımni herhangi bir garanti vermez. Bu bilgi notunun telif hakları ÜreyhukuK'a ait olup işbu bilgi notu ÜreyhukuK'un önceden yazılı izni olmaksızın çoğaltılamaz, çevrilemez ve değiştirilemez.